

Türkmenistanyň Bilim ministrligi
Türkmenistanyň Milli bilim instituty

Çagalar baglarynda okatmagyň usullaryny we
serişdelerini kämilleşdirmek

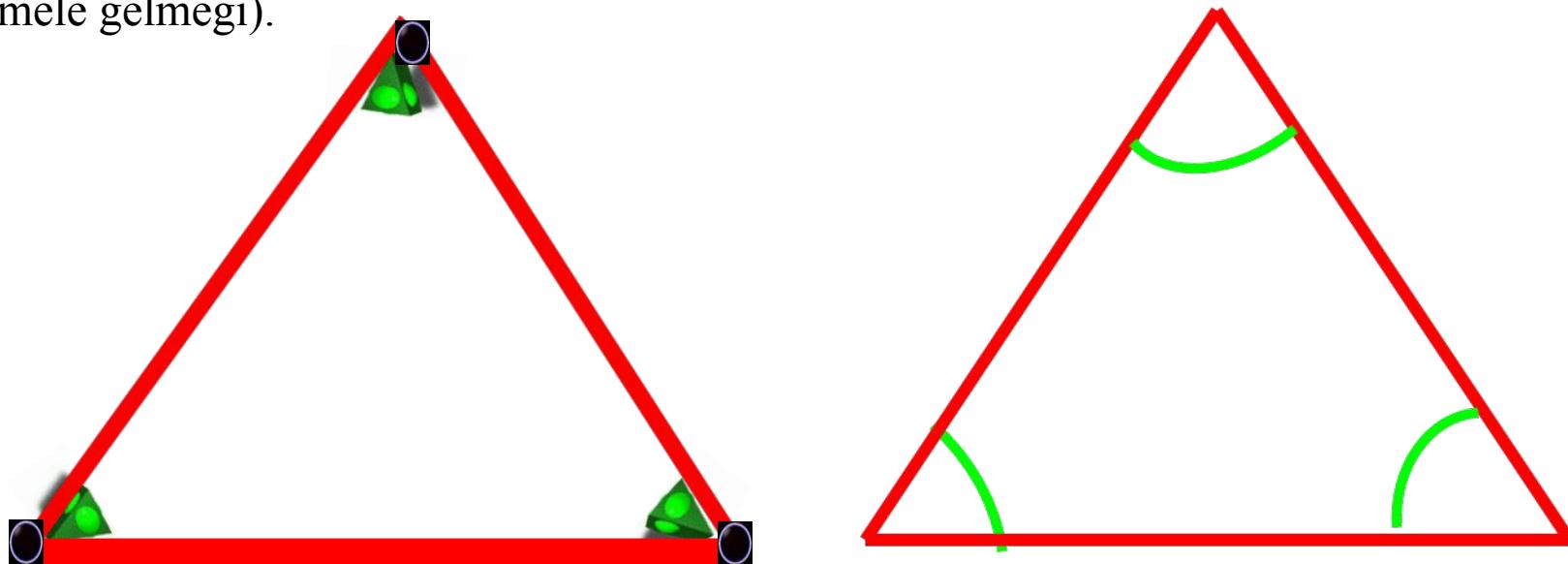
*Ogulmaral Matalowa, Türkmenistanyň Milli bilim
institutynyň Mekdebe čenli terbiye we başlangyç
bilim boluminiň müdürü.*

K L A S T E R

Logiki, matematik we ylmy pikirlenmeleriniň ösüşi, şeýle-de dünyä, daş-töwerek baradaky düşunjeler, ondaky arabaglanyşyklar diňe mekdebe taýýarlamakdan başga-da, çaganyň kemala gelmeginde esas bolup durýar. Çaganyň akyl ösüşi onuň gündelik durmuşyna mahsusdyr. Ol kabul ediş arkaly çagalaryň akyl ýetirmek, maglumaty özleşdirmek, peýdalanmak işleridir. Çagalaryň psihologik ukyplarynyň ösüşi fiziki we sosial gurşaw bilen arabaglanyşygyna bagly bolup, çagalar onuň üsti bilen täze düşunjeleri düzýärler, olary yüze çykarýarlar. Bu proses okatmak prosesi arkaly köp ýol bilen amala aşýar: sözleýiş, logiki pikirlenmek, giňişlik düşünjesi, döredijilikli, sazly pikirlenme, beden maşklary we ş.m. Çagalar bagynda çagalar induktiw pikirlenmäniň ilkinji başarnyklaryny edinýärler. Üçburçlugyň emele gelşi baradaky düşunjeler bu induktiw pikirlenmedir (bölekden bitewiniň emele gelmegi).

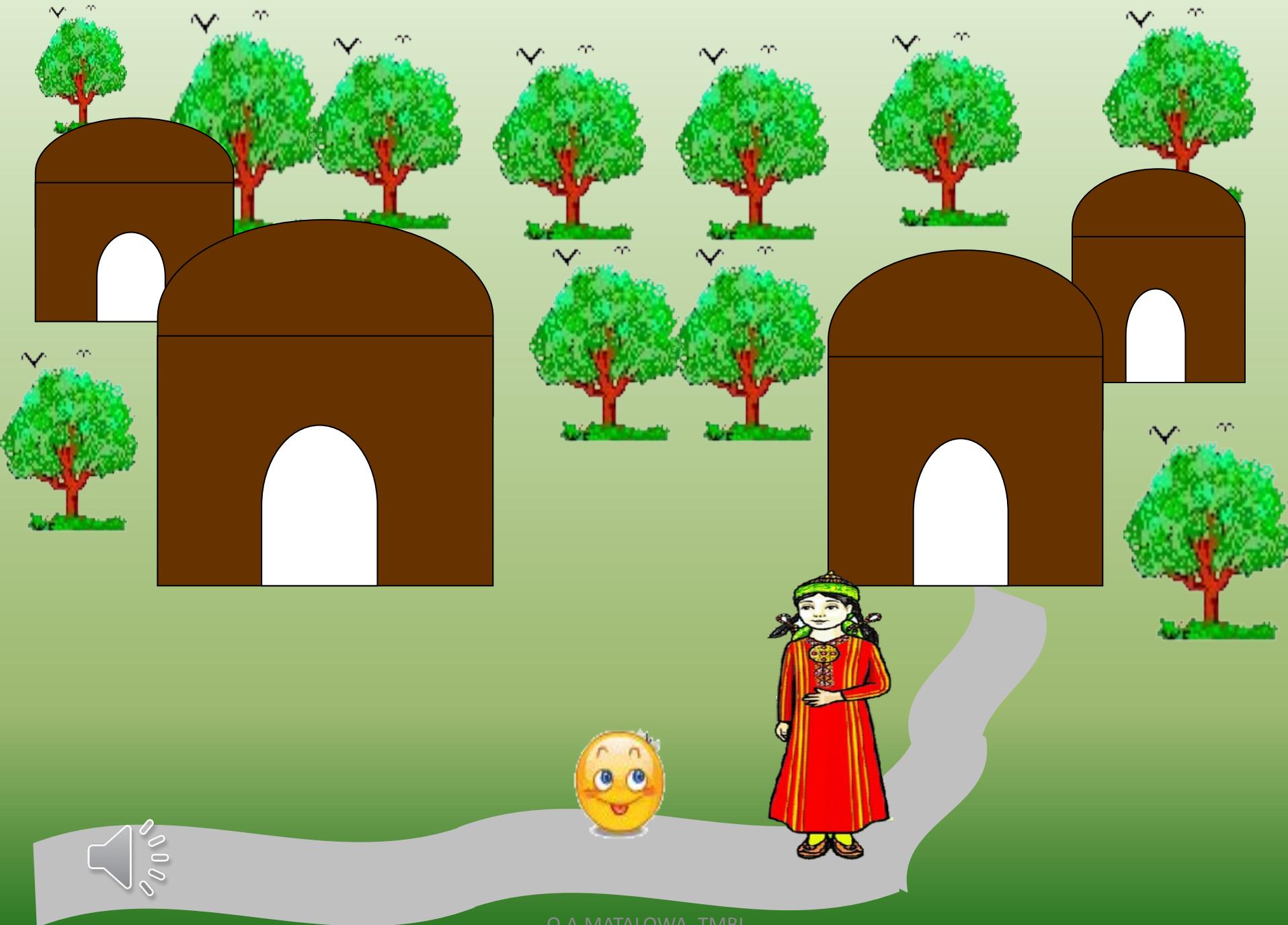

Üç depesi, üç burçy, üç tarapy bar dursy

Multimediá tehnologýalaryny ulanyp sapaklarda ertekileri peýdalananmak mümkünçiligi hem uludyr. Ertekiler esasynda taýýarlanýan ýumuşly slaýdlarda körpelere tanyş bolan gahrymanlaryň peýda bolmagy, ol ýerde goşgularlyn, sanawaçlaryň, matallaryň ulanylmagy çagalaryň sözleýşiniň ösmegine-de ýardam edýär, dersara baglanyşygy guramaga-da mümkünçilik berýär. Slaýdlarda suratlaryň hereketlenmegini, seslenmegini çaga üçin gyzykly bolup, berilýän okuw maglumatlarynyň has çuňňur özleşdirilmegine ýardam edýär. Sapaklarda erteki gahrymanlary bilen baglanyşdyrylyp berlen meseleler çaganyň bilesigelijiliginini has-da artdyrýär.

Ertekiler, sanawaçlar, ýaňyltmaçlar,
matallar halk döredijiligininiň
görnüşleridir

O.A.MATALOWA, TMBI

2

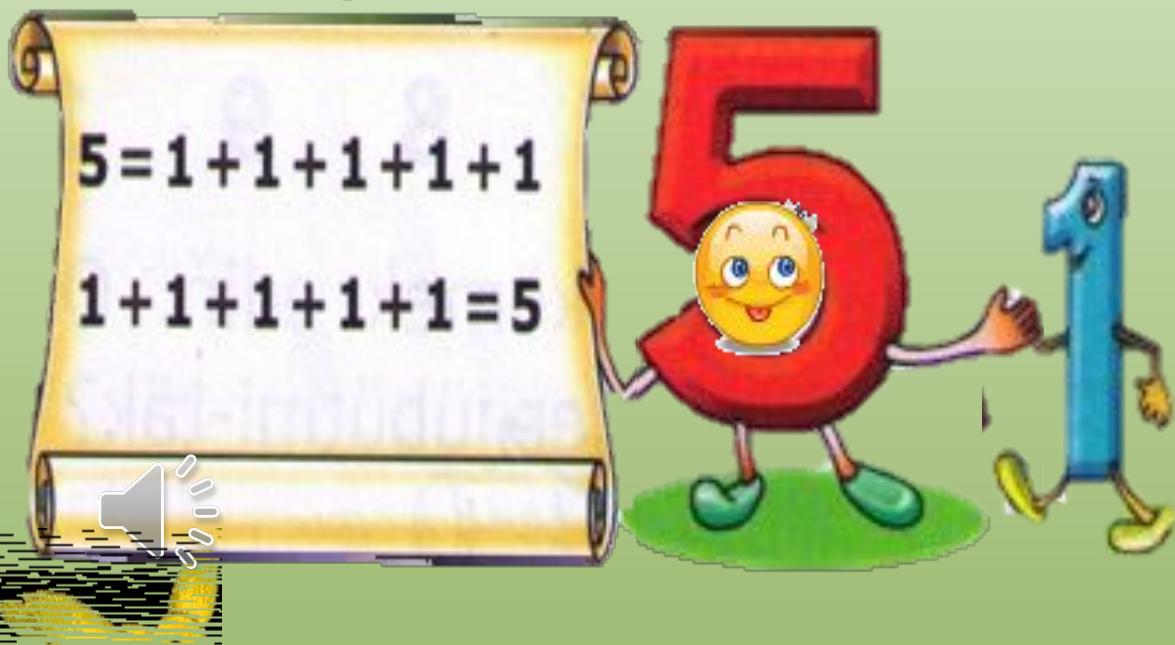
O.A.MATALOWA, TMBI

1
2

Ýaňylmajy öwreniň!

Bäsimiz baş birlikdir, baş birligmiz başlıkdir

5

1

2

3

4

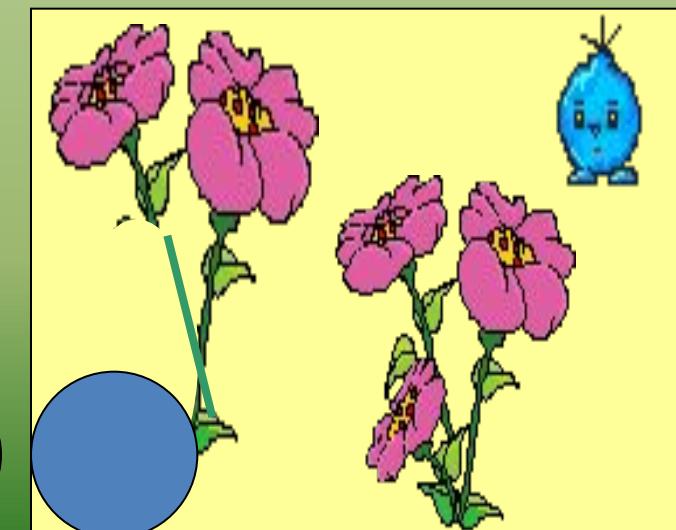
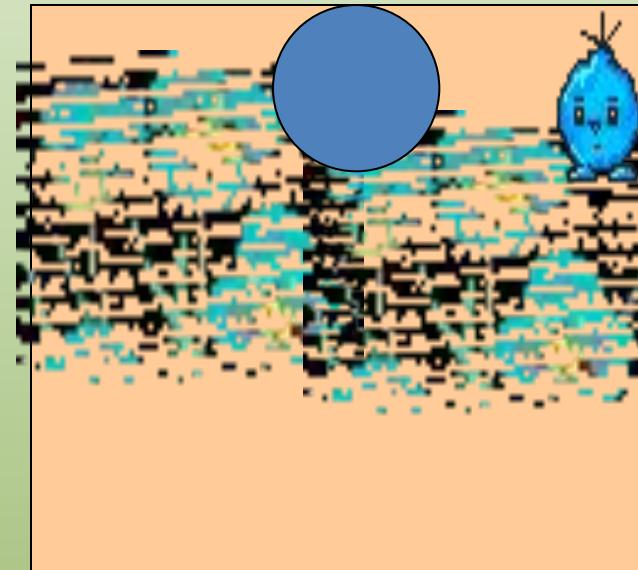
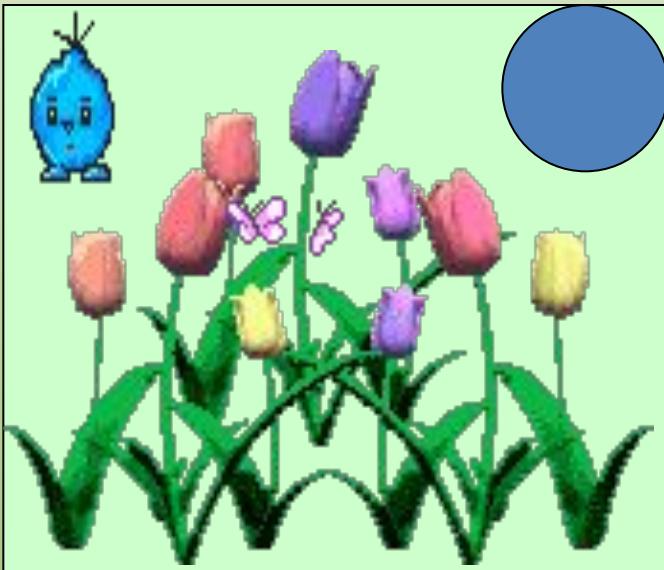
5

6

Kim näce düýp gül ekipdir? Olaryň hersi öz gülünüň sanyny 10-a ýetirmek üçin

ýene näce düýp gül ekmeli?

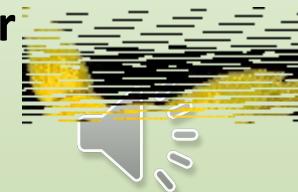

Keseligue, dikligine
Sütünleýin, setirleyiň...

10-luk sany çykarýandyryr

Üns berip sany goýsarı...

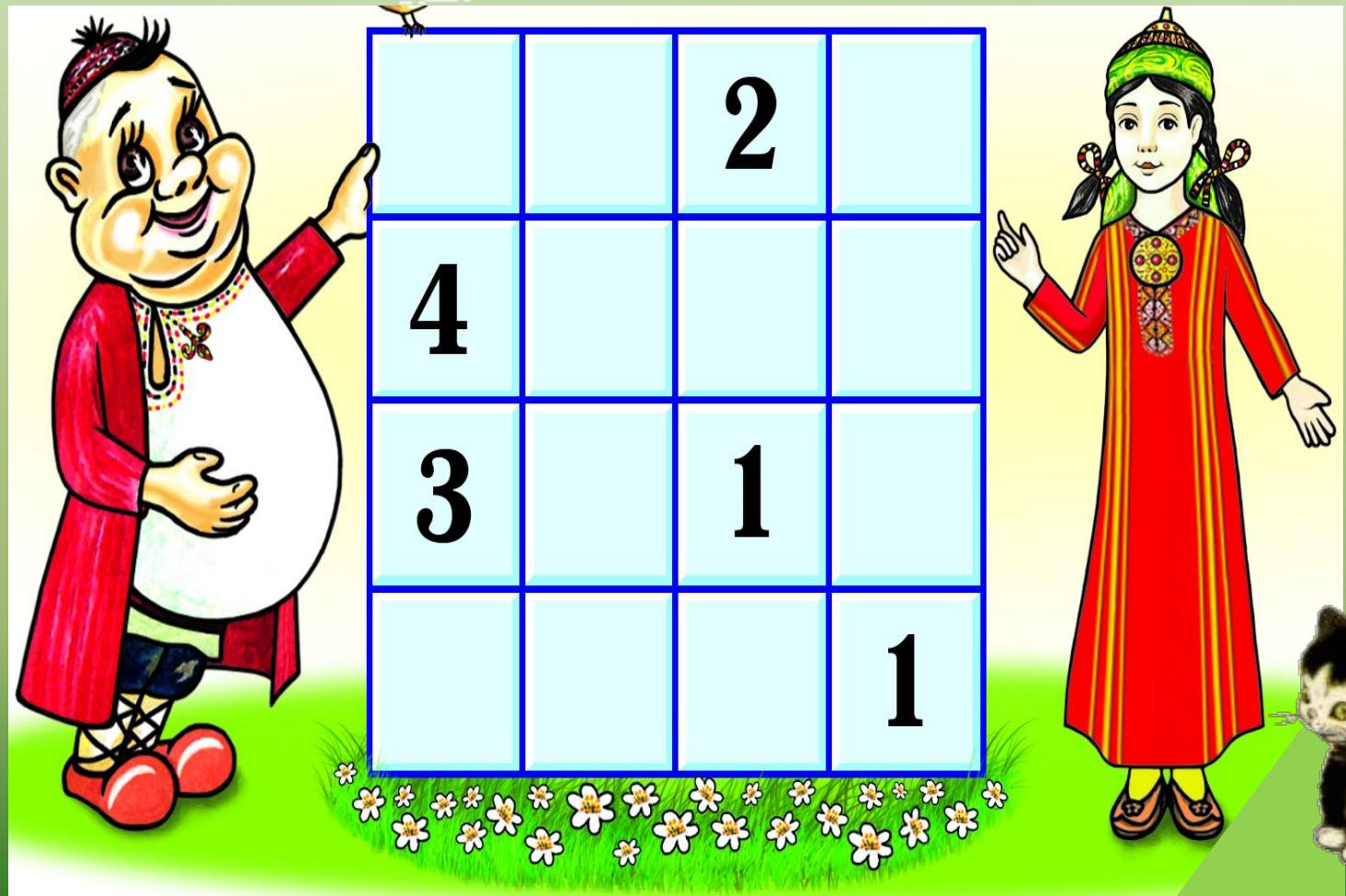
Jadyly öýjükler

Akpamykdyr Böwenjik
Hödürleýär bu oýny.

Jadyly öýjüklerde

Synap göräý, güýjüni

O.A.MATALOWA, TMBI

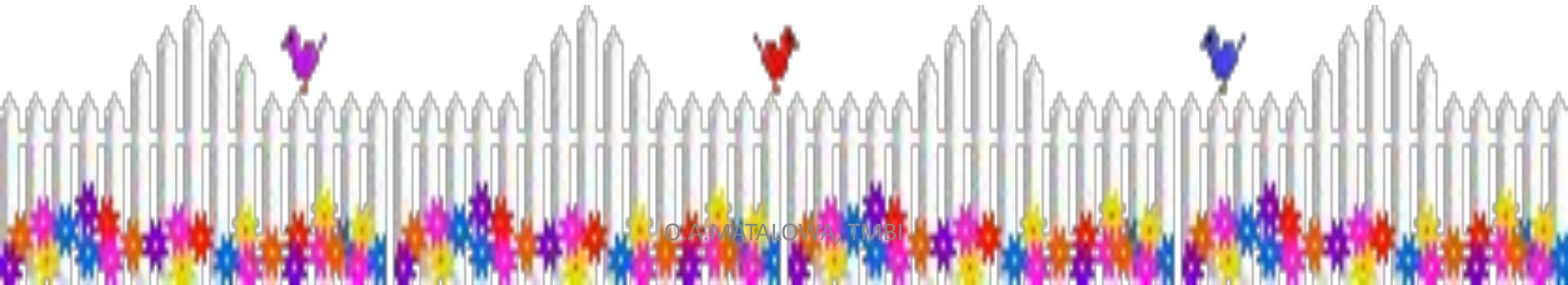
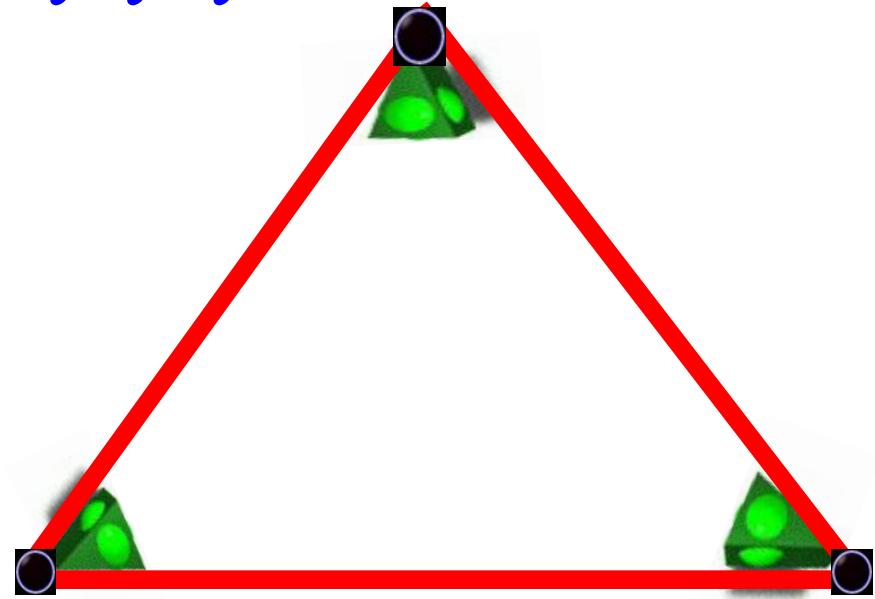
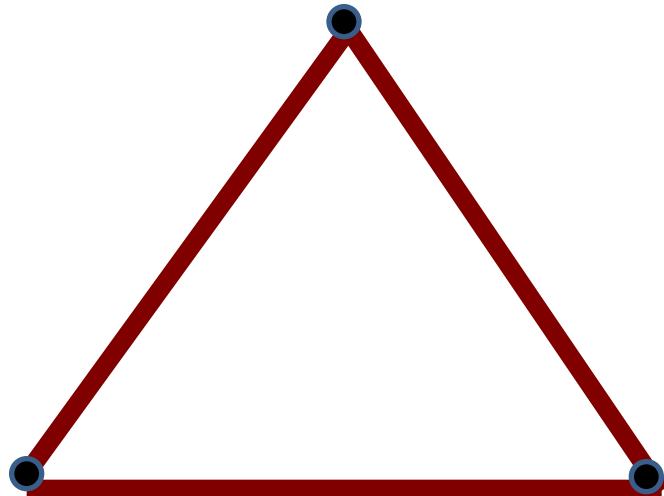
Atasy üç ýaşynda, ogly bazara
gider. Bu nämekä? Kim
bilmeşek!

Biliň, bu näme?

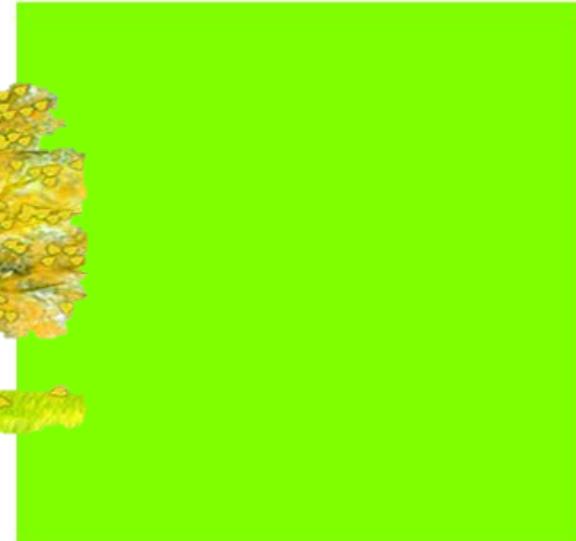
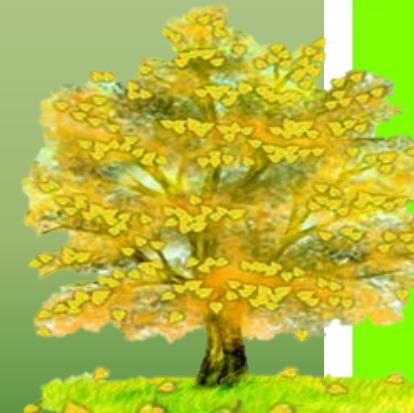
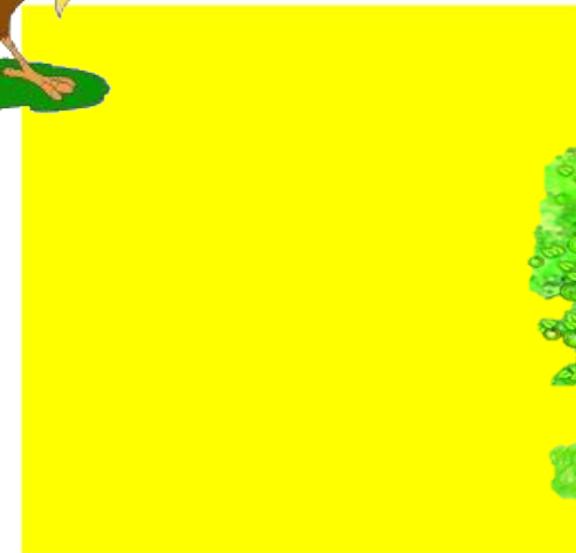
Üç depesi, üç burçy, üç tarapy bar dursy
Figuralaň arasynda haýsydyr ol iň berki?

Dört okaram hap-da, hap
Birin aç-da, birin ýap . Bu
nämekä? Bu nämekä? Kim
bilmuş? Kim bilmiş!

O.A.MATALOWA, TMBI

Meniň tutan balygym ,
Sanap görsem 5 boldy.
Jigim janyň balygy,
Hanha, seret 3 sany.

Näçesin tutup bersem,
Meňki bilen deň borka?
Jigimem sanap görse,
Birden ýene kem bolsa?!

Gowusy, öz balygmyň

Birin oňa bereýin.
Ikimizde taýlyja,
Balyklary göreýin.

$$5-1=4$$

Jüýjeler jüýgüldeşip,
Aýdym aýtdylar üýşüp.
«Enemiziň ýanynda
Biz üçin hezil» diýşip.

Çepinde dört jüýjesi
Sagynda üç jüýjesi
Jemi näçe jüýjesi
Bar eken ol towugyň?

Mataly biliň. Bir küýzede iki
suw günde getirip berer.

Meseläni çözüň!

Ördejikleň üçüsü
Enesi bilen ýüzüp ýör.
Galanlary kenarda
Garkyldaşyp gezip ýör.

Hany, aýt, Aýnajyk,
Jemi näçe ördek bar?
Hasapla-da, çaltrak
Meseläni çözüp ber.

Göz önüne getirip meseläni çözün

$$= 4$$

$$6 +$$

$$3 \quad 2$$

Gaýtalanýar Şeýle bir ses:
«Ös, saçym, ös!», «Ös, saçym, ös!»
Ýalaňaçlap kellelerni,
Bökjekleşýär çaga bary:
Bökýär Merjen, bökýär Çary,
Bökýär Azat, bökýär Nary,
Bökýär Jahan, bökýär Aýlar.
Bil-dä, Şu wagt näme bolýar?
Hemme çaga näçe bolýar?

**Sanlary deňeşdirmek. Gyzył tegeleklerde degişli sanlary
ýazyň we sary tegeleklerde degişli belgileri goýuň!**

= > <

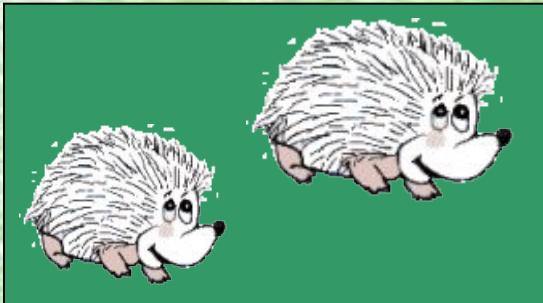
2

>

1

>

1

>

1

